

Om avsender:

Helge Christie: Jeg har en viss tyngde, kunnskap og erfaring bak argumentene i høringsuttalelsen:

- Bor og har bodd siste 43 år i Hodalen, Tolga, med kjøkkenutsikt til Tolga Østfjell som urørt natur og horisont. I 36 år har familien drevet gardsbruk, som nå er overlatt til neste generasjon. Vi la om til økologisk mjølk- og kjøttproduksjon.
- Er en av initiativtakerne til Rørosmeieriet, Rørosmat, Røroskjøtt og Matregion Røros.
- Har skrevet 16 bøker, om fjelljordbruk, mathistorie, felles identitet for Røros-traktene, og lederutvikling - og debuterte med «Mat, miljø, utvikling» i 1994.
- Medredaktør i boka «Hodalen i 350 år», som grundig dokumenterer bygdas natur- og kulturhistorie.
- Har vært styreleder i hovedkomiteen for Det tredje internasjonale symposium for bærekraftig landbruk og bygdeutvikling 1995 (Røros-symposiet), Økologisk Norge 2000, varamedlem styret Norges Bondelag, nestleder interimstyret for det nye Rørosmeieriet 2000, styreleder Nord Østerdal Økologiske Landbrukslag, nestleder Økomat Røros, styremedlem Røroskjøtt.
- Utmerkelser: Kulturpris (Tolga kommune). Årets Meitemark (Økologisk Norge). Bondevettprisen (Norges Bondelag) Ildsjelprisen (Norsk Bonde og Småbrukarlag).
- Universitetsutdanning biologi, sosiologi, matkultur, historie.
- Sertifisert: Gruppe og team MetaCoach, Stockholm. GallupClifton Strengths Coach, London. NeuroCoach, Loyola Marymount University.
- Hjelper ledere skape bærekraftig utvikling strategier som er hjerneforskningsbaserte, erfaringsbaserte og mindfulnessbaserte.
- <https://www.helgechristie.com/>

Til Olje og Energi-Departementet (OED). - postmottak@oed.dep.no

Høringsuttalelse om nasjonal ramme for vindkraft

29 argumenter mot vindindustri i urørt natur

Fig 1: Utsikt fra Håmmålfjell i Tolga/Os, som er innen UNESCO's verdensarvsted, «Røros Bergstad og Circumferensen», mot sør: Fra bakerst ser vi Rendalssølen, og Elgpiggen til høyre litt foran. Fra mellom Elgpiggen og Svartdalshøa (mørkeste skyggefelt på bildet) strekker Storbekfatet og Tolga Østfjell seg til høyre mot vest.

Til Olje og Energi-Departementet (OED). – postmottak@oed.dep.no

Høringsuttalelse om nasjonal ramme for vindkraft

(høringsfrist 1.10.2019)

29 argumenter mot vindindustri i urørt natur

A)Vindindustri i urørt natur i innlandet har negative konsekvenser for natur, kultur, identitet, næringsutvikling

- 1)NVE's tolking av oppdragsbrevet undervurderer nettkapasitet, miljø- og samfunnshensyn
- 2)NVE har mottatt et kunnskapsgrunnlag – men valgt å se bort fra det
- 3)OED's avslag til vindindustri på Kvitvola i 2015 bør bety at området «nordre Hedmark» avvises
- 4)«Spredt bosetting, tynt befolket og lavt konfliktnivå» undervurderer identitet og stolthet
- 5)Arealendring av store sammenhengende områder urørt natur reduserer biologisk mangfold
- 6)Naturen har en egen verdi – føre var-prinsippet
- 7)Identitet og næringsgrunnlag er tett sammenvevd med bolyst
- 8)Sorg over tap av urørt natur, biologisk mangfold og krenkelse av sin identitet
- 9)Kjemisk forurensing av spillolje nedsnakker omdømmet til Rørosmat og Debio-produsenter
- 10)Utilbørlig visuell forurensing og skjemming av randsoner, influensområder eller buffersoner til verna natur- og kulturlandskap
- 11)Visuell buffersone varierer og kan med blotte øyet være opptil 10 mil
- 12)Lyd-forurensing: Fred, ro, stillhet, enkelt friluftsliv, naturnær småskala hyttebygging uten motordur og infralyd
- 13)Fysisk: Fri ferdsel og folkehelse uten iskasting og lynnedslag ved vindindustri
- 14)Bevar Villrein og Rendalsren som må ses i sammenheng i hele området
- 15)Prioritert utmarksbeite for husdyr – rovdyr – og vindindustri øker konfliktnivået
- 16)Senskader: Dobbelt industriutbygging: først vindindustri – og deretter monsternett til overføringsnett
- 17)Senskader: Gjenvinning etter 10-15 år – når driftsselskapene går konkurs
- 18)NVE's kart viser gjennomsnittlig vindstyrke – i stedet for egnethet for vindindustri

B)Energibehov, årsaker og løsninger

- 19)Norge trenger en bærekraftig energipolitikk
- 20)Oppgradering av eksisterende vannkraft vil gi mye energi
- 21)Norge har nok energi – behovet er i utlandet
- 22)Norsk vindindustri som «Europas grønne batteri» er en markedsføringsbløff
- 23)Det er forskjellsbehandlende subsidier som gjør vindindustri i urørt natur lønnsomt akkurat nå
- 24)Bedriftsøkonomisk lønnsomt – samfunnsøkonomisk ulønnsomt
- 25)Stortinget må ta ansvar for å lage en ny helhetlig nasjonal bærekraftig klima-, miljø-, energipolitikk, inkl. energiloven og energibeskatning
- 26)Fra eksportkabler kan norske forbrukere risikere å importere Europas høyeste strømpris og nettleie
- 27)Ødelegge urørt natur for å redde klima er en ubalansert tolking av FN's 17 bærekraftsmål

C)Hva bør gjøres?

- 28)Tverrpolitisk enighet i alle 5 kommunene rundt området «Nordre Hedmark»
- 29)Lokalsamfunn bør ha vetorett i vindkraftsaker er en rimelig tolking av Europeisk Landskapskonvensjon

D)Oppsummering:

- * Ta hele Nordre Hedmark området ut av nasjonal ramme!
- * Vekk med vindindustri fra våre fjell, uavhengig av om det blir nasjonal ramme eller ikke!
- * Nasjonal ramme for vindkraft må legges fram for Stortinget:
- * Stortinget må lage en ny helhetlig nasjonal bærekraftig energipolitikk, inkl. energiloven og energibeskatning.

A)Vindindustri i urørt natur i innlandet har negative konsekvenser for natur, kultur, identitet, næringsutvikling

1)NVE's tolking av oppdragsbrevet undervurderer nettkapasitet, miljø- og samfunnshensyn

OED skrev i oppdragsbrevet til NVE: "Nasjonal ramme skal definere større områder der det kan ligge til rette for utbygging av vindkraft på land. Områdene skal velges ut med utgangspunkt i vindressurser og eksisterende og planlagt nettkapasitet. Det er et poeng å lokalisere vindkraft slik at det ikke er nødvendig å bygge mye nytt kraftnett. Dette skal så avstemmes mot andre viktige miljø- og samfunnshensyn. Formålet med nasjonal ramme er å bidra til at de beste vindkraftlokalitetene blir valgt når det søkes om konsesjon.»

NVE skriver imotstrid til oppdragsbrevet:

"Dette området har veldig gode produksjonsforhold for vindkraft. På kort sikt er det lite kapasitet i transmisjonsnettet til å tilknytte ny kraftproduksjon, men på lengre sikt kan kapasiteten bli bedre. Mye ny vindkraft vil imidlertid kreve betydelige nettinvesteringer lokalt."

Hvis NVE hadde fulgt oppdragsbrevet, er liten overføringsnettkapasitet et argument for å prioritere området lavt for vindindustri.

2)NVE har mottatt et kunnskapsgrunnlag – men valgt å se bort fra det

Kunnskapshull:

NVE har mottatt innspill fra Riksantikvaren og Miljødirektoratet - men valgt å se bort fra mye av innholdet og de store områdene som RA og MD foreslo tatt ut av nasjonal ramme.

Da blir det feil å hevde at nasjonal ramme for vindkraft er et kunnskapsgrunnlag. NVE har riktig nok fått utarbeidet et kunnskapsgrunnlag med hjelp fra Miljøverndirektoratet og Riksantikvaren. Det er helt sant. Det de glemmer å si er at de har valgt å ikke ta hensyn til kunnskapen i fagetatene, MD og RA sine innspill - i NVE sitt dokument - nasjonal ramme for vindkraft. I stedet har de vektlagt «mest egnede område», «gode produksjonsforhold» altså "vindressursene".

Det er uheldig at NVE har funnet mest egnede område, stort produksjonspotensial for vindkraft – ved å se bort fra Miljødirektoratet og Riksantikvaren.

Derfor vil dette høringsvaret måtte gjenta og utdype MD og RA sine svært vektige argument: natur og kultur.

Felles natur- og kulturhistorie

Natur og kultur er tett sammenvevd. Det er naturlandskapet som er grunnlaget for hvor og hvordan kulturminner som fangstanlegg og kølmiler er bygd i terrenget. Natur og kultur gir både landskap minner, opplevelser og fortellinger. Dessuten gir det grunnlag for næringsutvikling.

Femundsmarka nasjonalpark, Gutulia nasjonalpark, Sjølen landskapsvernområde og UNESCO's verdensarvsted Røros Bergstad og Circumferensen har en felles natur- og kulturhistorie. Landskapet har både verna og foreslått verna områder.

Kulturminnene som er registrert har stor tidsdybde, fra steinalder til nåtid. Dessuten er det stor tetthet eller mengde. Det er registrert et stort antall automatisk freda kulturminner (blant annet fangstanlegg fra før 1537). Sannsynlig vis vil vi finne like mange nye i framtida som er uregistrert nå. Reinsdyr og elg bruker dels samme trekkmonster nå som der fangstanlegg er bygd.

Naturmangfoldloven § 9, pålegger kartlegging av friluftsliv, verdsetting, landskapsanalyse.

Kartlegging av kulturminner er begynt, men mange kulturminner i området er enda ikke lagt inn i databasen Askeladden. Sammen med laserskanningsdata av landskapet (hoydedata.no) og annen datainnsamling vil framtida finne mange flere historiske spor.

Mens kommunene skal godkjenne snøskuterled, krever de kartlegge konsekvenser for friluftsliv – får staten/NVE/storsamfunnet foreslå vindindustri – uten konsekvensanalyse for friluftsliv. Dette er uforholdmessig fordels-behandling for vindindustri. Mangel på proporsjonalitets-prinsipp.

Storstilt vindindustri i synlige nærområder til verneområdene, vil redusere verneområdenes verdi i vesentlig grad og frata regionens verneområder sin betydning og særpreg.

Fig 2: Kart: Området Miljødirektoratet (blå strek) ønsket å ta ut av nasjonal ramme inkluderer hele området «Nordre Hedmark» (rød strek) som NVE har pekt ut for vindindustri. NVE har oversett ønsket til MD.

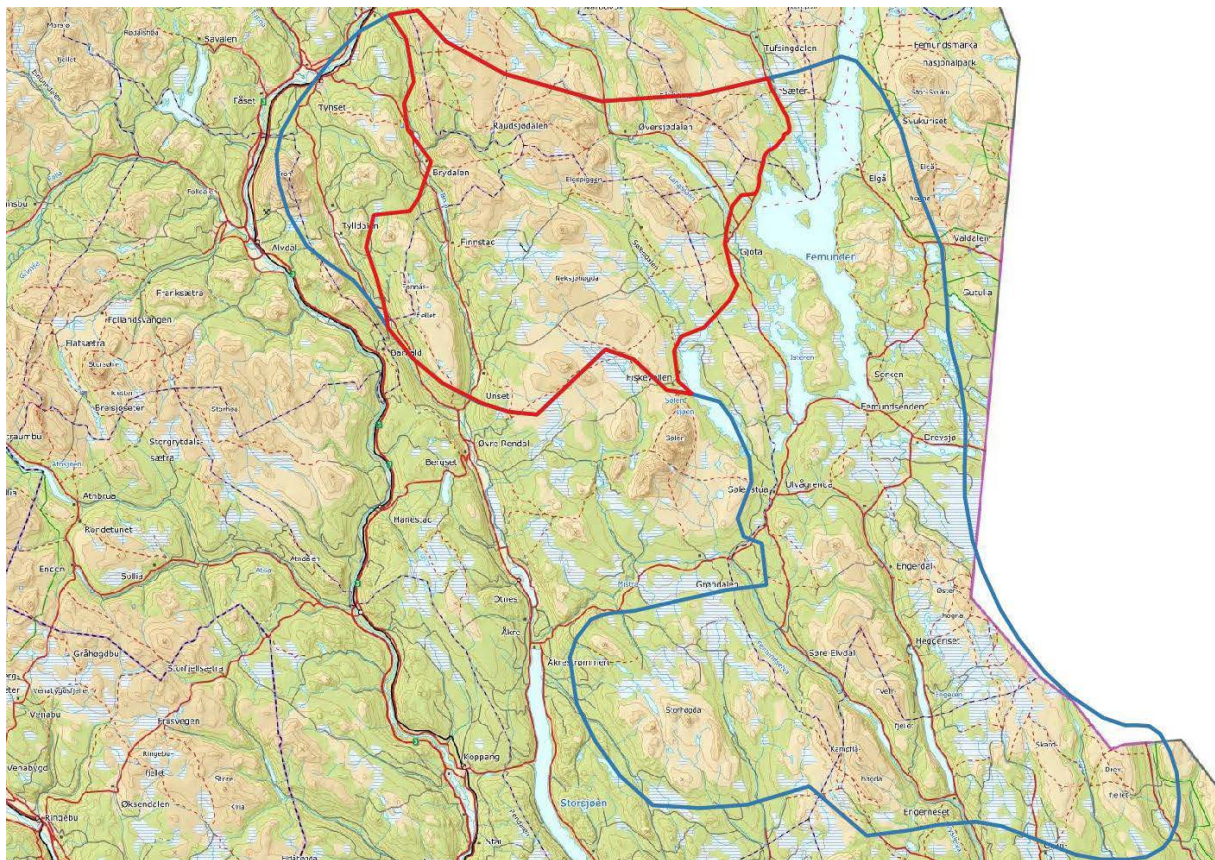

Fig 3: Kart: Området Riksantikvaren ønsket å ta ut (fiolett skravert) av nasjonal ramme (grønn strek), med bakgrunn i kulturhistoriske landskapsverdier. NVE har oversett ønsket til RA.

3)OED's avslag til vindindustri på Kvitvola i 2015 bør bety at området «nordre Hedmark» avvises

Området «nordre Hedmark» har mange landskapsmessige likhetstrekk med Kvitvola, og derfor bør samme begrunnelse brukes til å avvise vindindustri i «nordre Hedmark».

OED, 29.6.2015: «Departementet finner likevel at fordelene ved utbygging av Kvitvola vindkraftverk ikke overstiger de skader og ulemper utbyggingen kan medføre. Det vises til de store ulempene for landskap og friluftsliv, negative virkninger for kulturminner og kulturmiljø og for reiselivsnæringen. Også for naturmangfoldet finner Departementet at Kvitvola vil ha negative ulemper, blant annet gjennom inngrep i jakt/hekkeområde for hubro og jaktfalk. ...

Etter en helhetsvurdering har departementet kommet til at de samlede skader og ulemper overskrider fordelene med etablering av Kvitvola vindkraftverk. Grunnlaget for å gi konsesjon etter energiloven § 3-1 er dermed ikke tilstede. ... Søknaden om konsesjon og ekspropriasjonstillatelse avslås.»

4)«Spredt bosetting, tynt befolket og lavt konfliktnivå» undervurderer identitet og stolthet

Kunnskapshull:

NVE skriver indirekte at der det er hyttebyer, alpinanlegg og tung infrastruktur – vil det bli motstand mot vindindustri. Men der det er mye natur og lite folk – der blir det lite motstand.

Da overser NVE lokal fjellidentitet – helhetssammenhengen mellom bevissthet om fjell, natur, røtter, tilknytning, tilhørighet, historie, verdier, identitet og stolthet. Lokale folk har verdier, identitet, tilknytning og stolthet og røtter i sin region – som NVE dessverre ser ut til å mangle.

Spredt bosetting - men sterk verdi, identitet, tilhørighet, omdømme, merkevare og brand:

NVE provoserer med sitt forslag fram høyt konfliktnivå mot lokal verdi, identitet, merkevare og brand. (NVE krenker FN's Bærekraftsmål 11: Bærekraftige lokalsamfunn og bygder). NVE feilvurderer hvordan naturnær bevissthet og identitet har vokst sterk i Norges mathovedstad med Rørosmeieriet og Rørosmat.

Denne regionen rundt UNESCO's verdensarvsted Røros bergstad og Circumferensen har også bygd sin identitet i sammenheng med - Femundmarka og Gutulia nasjonalpark.

Kombinasjonen av kvalitetsverdiene:

- matregion
- verdensarv og fangstkultur
- ren uberørt natur

har Nord Østerdalen og Røros-traktene - trinnvis bygd til en identitet, stolthet og merkevare siden 1980-tallet. Vi har gjennom flere ti-år bygd kvalitetsfortrinn fra verdi til identitet, tilknytning, merkevare og brand. Destinasjon Røros og Visit Norway liker å vise fram dette som en helhet.

NVE kan ikke bare forvente å få rive ned dette. Det er kunnskapsløst og historieløst.

Nord Østerdalen og Røros-traktene er sammen med Finnmarksvidda den kaldeste og mest marginale region å drive jordbruk i Norge. Regionen har klart å snu mangler til å bli det fremste fortrinn. Arne Hjeltnes kaller Røros for «Norges lokalmathovedstad». Denne regionen har fokusert på verdier som:

- økologisk og naturlig ren,
- lokal sporbar opprinnelse av råstoff og ingredienser,
- lang verdensarv mathistorie å fortelle.

Råstoffene til Rørosmat og Rørosmeieriet kommer fra en region – der området for vindindustri ligger inni. Vindindustri vil forurense og nedsnakke omdømmet til Matregion Røros.

De turister, hyttefolk, fjellvandrere, jegere, fiskere, bærplukkere, bygdefolk som bruker urørt fjellnatur velger det nettopp fordi det er fri for hyttebyer, alpinanlegg, tung infrastruktur, støy, reklame og kjøpepress.

Det er en logisk brist å straffe 5 kommuner som har vernet urørt natur bevisst gjennom flere generasjoner – med å tvinge på dem vindindustri – som ødelegger den urørte naturen de har vernet. Da settes verdien på urørt natur – og respekten for lokal identitet og vernearbeid - til null i regnestykket. Et industriinngrep i urørt natur er varig inngrep, varig ødelegging av det kommunene har vernet om. Bolyst og etableringslyst henger sammen med naturområdene for jakt, fiske, friluftsliv, høsting, guiding og opplevelsesturisme.

Det er uheldig for målene om bærekraftig utvikling at NVE setter verdien av turisme med ressurskrevende tung infrastruktur, veier, hyttebyer og alpinanlegg - høyere enn friluftsliv som setter lite miljøfotavtrykk.

5)Arealendring av store sammenhengende områder urørt natur reduserer biologisk mangfold

Staten ved NVE foreslår naturinngrep i urørt fjellnatur som kommunene aldri ville fått lov til om det gjalt annen næringsutvikling eller hytteutbygging. Det er båndlegging og omdisponering av store arealer for evig tid.

Genetisk mangfold:

1 million arter er utrydningstruet, først og fremst pga. endret arealbruk.

6. mai 2019 kom FNs rapport om naturmangfold og økosystemtjenester (IPBES) laget av 145 forskere fra 50 ulike land. Rapporten bygger på 15.000 vitenskapelige artikler. Den slår fast at omkring en million arter (av ca. 8 millioner arter) er utrydningstruet på planeten vår.

Utrydding av biologisk mangfold dreier seg mest om alle planter, dyr, mikroorganismer, økosystem – der rovdyr er bare noen få symbol-arter. Ulike arter insekter, våtmarksfugler, planteetende fugler, sopp, alger, bakterier – og naturtyper - er viktig. Det utpekte området er leveområde for alle fire store norske rovdyr. De nordre delene av området er hekkeområde for kongeørn, fiskeørn og de seneste årene også havørn, samt gode stammer av både lirype og fjellrype. Vipa hekker i hele området. Området er leveområde for villreinstamme og tamreinstamme.

Årsaker til utrydning av genetisk mangfold er endret arealbruk på land og hav, overbeskatning av arter, klimaendring, forurensing, og biologisk invasjon av fremmede arter.

Leveområder for biologisk og genetisk mangfold av planter, dyr, sopp og mikroorganismer reduseres. Bit for bit oppstyking av intakt upåvirket naturlandskap er en habitatfragmentering som hindrer bevegelseskorridorer, trekkruiter og spredningskorridorer for det genetiske mangfoldet. Det trengs å bevare sammenhengende inngrepsfri natur og spredningskorridorer.

Klimaendring gjør bevaring av store sammenhengende områder urørt naturtyper og biologisk mangfold ekstra viktig som en buffer til å tåle mer endring. Mangfold øker overlevingssevnen til økosystem, arter inkludert mennesker.

Det er kun 12 prosent villmarkspreget natur igjen i Norge. Derfor haster det med å bremse utbygging av vindturbinindustrien i urørt natur. Vindturbiner på land er meget plasskrevende. Det bygges ca. 800 meter 8 meter bred anleggsvei pr. vindturbin, og foran hver turbin bygges det en oppstillingsplass på størrelse med en halv fotballbane.

NVE har ikke lagd en samlet oversikt over hvor stort samlet areal det skal åpnes for vindindustri i urørt inngrepsfri natur. Dette må jo være et tema i en Stortingsbehandling, som det er nødvendig å ha!

Drenering av myr fører til frigjøring av CO₂ - og reduserer bufferlagring av nedbør i vannets kretsløp. Fjellet er viktig for å redusere faren for flom nedover dalene. Det er fordel å ha lagre av vann i myrer på fjellet.

Av disse grunner er et viktig premiss for NVEs rammeplan rokket ved. Vi må nå tenke annerledes om bruken av urørt natur i Norge. Vi er i ferd med å ødelegge verdifulle og uopprettelige naturområder i landet vårt. Fugler og insekter drepes og skremmes vekk, trekkruter for fugl forstyrres. Husdyr, reinsdyr, insekter og kortnebbgås. Insekter er avgjørende for pollinering av mange ville planter og matplanter. Vindkraftindustriområdene representerer en stor fare for flere utrydningstruede, rødlista, arter (særlig hubro og rovfugler).

6) Naturen har en egen verdi – føre var-prinsippet

Bytte ut urørt natur med industriområde er en dårlig ide.

Urørt natur og biologisk mangfold har en egen verdi. For mange er dette hellig. Menneskesamfunnet må ha respekt for at det er mye i naturen som er vanskelig å forstå.

Urørt natur og areal med sine mangfold av økosystem og biologisk fornybare ressurser, arter og sorter - har en egen verdi som ikke kan måles i kroner og øre og kilowatt! Urørt natur har en egen verdi uten at menneskets øye ser på det! Det har en nytteverdi fordi mangfold styrker økosystemers overleving. Ved klimaendring er mangfold vi ikke forstår - en buffer som øker overlevingssevnen til økosystemer og mennesker.

For å fatte dette perspektivet, må vi gå ut av det logiske tenke-nettverket i hjernen. Vi må få adgang til «salience nettverket» der vi integrerer og skaper balanse mellom helheten av tanke, følelse, motivasjon, primære emosjoner. Det samme hjernenettverket som trengs for å få balanse mellom økologisk, økonomisk og sosial bærekraft. Evnen til å se helhet mellom klima, miljø og energi. Ved å tenke logisk og splitte opp virkeligheten og la markedet bestemme – fokuserer vi med tenkehjerne-nettverket. Det er en kunst å se sammenheng mellom tanker og følelser og balansere. Bærekraftig utvikling trenger å balansere tanker og følelser. Helhetstenking er uvant for markedstenkerne som fokuserer på markedskreftene.

7) Identitet og næringsgrunnlag er tett sammenvevd med bolyst

Kunnskapshull:

«landskapet er et vesentlig element i folks omgivelser, et uttrykk for mangfoldet i deres felles kultur- og naturarv samt et fundament for deres identitet,»

(Europeisk Landskapskonvensjon (Europarådet), Artikkel 5a. Ratifisert av Norge og i alt 38 land.)

Helheten av natur og kultur-historie er våre røtter, tilhørighet, identitet og stolthet.

Dessuten er det næringsgrunnlag for lokal verdiskaping, naturbasert reiseliv, guiding og spredt hyttebygging. Å være utpekt til mulig industriområde, fordi det er stort produksjonspotensiale for vindindustri – vil sette på vent planer for utvikling av naturnær turisme. Usikkerhet til om det blir industriområde vil sette en umiddelbar stopp for all stedsutvikling knyttet til naturnær kvalitetsturisme i området.

Stedsutvikling er basert på fjellbygdenes natur- og kulturhistorie og bruk av dem i fellesskap.

Regionene er utpekt av Visit Norway som satsingsområde for bærekraftig turisme. Regionens felles varemerke som «den siste villmark» vil skades.

Når innbyggerne blir kjent med sin historie og forteller det til andre, skapes det merverdi. Det er et grunnlag for næringsutvikling.

8)Sorg over tap av urørt natur, biologisk mangfold og krenkelse av sin identitet

Sorg er en av 7 primære emosjoner som motiverer mennesker i dagliglivet. (Panksepp Jaak, 2012: The archeology of mind. Neuroevolutionary origins of human emotions.) Sorg er ikke noe du bare kan le av. Lokal identitet kan ødelegges når landskapet ødelegges. Klima og biologisk mangfold er problemer som stadig fler tar inn over seg. Det gir sorg at menneskesamfunn som har hatt de aller beste muligheter i historien – har spilt sine kort så dumt at landskapet og den vakre naturen blir bevisst ødelagt – med begrunnelse å «redde klima». Sorg er også over urørt natur som ødelegges av industriell utbygging, slik at hyppig levesteds natur, habitater og biotoper for genetisk og biologisk mangfold reduseres og fragmenteres. Menneskene trenger mer positive løsninger enn sorg. Søke, lyst, omsorg og leke for å finne felles løsninger. Felles løsninger for lokalbefolkning er noe annet enn løsninger for privat fortjeneste og eksport. Lokalbefolkning kan også oppleve sorg over privat profitt for noen få - og fjernstyring gjennom internasjonale avtaler, der andre lands behov overser lokale behov.

Når noen fremmede frarøver deg dine viktigste og mest kjære verdier og naturopplevelser er ofte sorg en første reaksjon. Deretter kommer sinne. Det er helt naturlig. Det er motsatt vei av hva som trengs i felles løft for bærekraftig utvikling.

9)Kjemisk forurensing av spillolje nedsnakker omdømmet til Rørosmat og Debio-produsenter

Det er vanskelig for oss å lage konkret konsekvensanalyse, risiko- og sårbarhetsanalyse når teknologi for turbinstørrelser, hydraulikksystem, smøreoljetanker, gearkasser, av-ising med varmluft, glycol, prosjektets eier-struktur osv endrer seg. Det skjer mye fra prosjektene presenteres, til sakene blir konsesjonsbehandlet, til detaljplan og miljø-, transport-, og anleggsplanen (MTA-plan), og til de faktisk blir bygget. Konsesjonsvedtaket er en vid konsesjonsramme. Det er først i MTA-plan at arealbruk, byggemåte, turbinhøyde, antall, plassering, konsekvenser for natur og miljø beskrives. Prosjektene selges ofte, slik at det er et annet selskap som bygger ut, enn selskapet som sto for konsesjonssøknaden.

Allikevel kan vi argumentere ut fra føre-var-prinsippet:

- Det er nevnt et lavt anslag på 2500 liter olje per turbin. Det kan være smøre- og hydraulikkolje.
- Av-ising: Behovet for avising av vindturbiner er antakelig mye større i vår klimasone enn ved kysten og i andre land. Glycol som brukes til avising av fly på Gardemoen, samles opp i rør i bakken. Ny teknologi varmluft-avising kan fjerne behovet for glycol. Flott!
- Vindturbiner avgir store mengder mikroplast når de slites av vind. Mikroplasten forurenses luften. Dyr og mennesker får i seg plastpartikler som skader kroppsvev og forkorter liv.

Rørosmat:

«Rett fra fjellet»! Høsting av ren utmark i fjellet uten forurensing er et lokalt konkurransefortrinn for bedrifter i Rørosmat. Hvor sprer forurensing seg ved lynnedslag eller andre uhell?

Spillolje og eventuell av-ising forurenses molter, blåbær, tyttebær, einer og kvann, beite for husdyr og rein, fisk og drikkevann. Hvor blir det av forurensing av kjemikalie-lekkasje 200-300 meter over bakken i høyfjell på 900-1200 moh med mye vind? Hvorfor er det så lite vindturbiner i Alpene?

Debio-godkjent økologisk mat:

«Fri for ikke-tillatte stoffer.» Røros-traktene er Debio-godkjent fjellnatur til å høste økologisk godkjente bær og urter for salg. Høste utmarka er å ta vare på tradisjon og kultur. Høsting av bær og urter i urørt fjellnatur er samtidig friluftsliv, rekreasjon som er naturlig og velgjørende.

En forespørsel til Debio gir svaret: «Dersom det er fare for at stoffer spres i utmark hvor naturprodukter høstes, vil ikke produktene kunne høstes som økologiske. I tillegg til sanking av bær og urter, vil vel problemet også evt. gjelde beiting i utmark av Debio-godkjente dyr. Det er en sak for Miljøverndepartementet, Forurensingstilsynet e.l.» Med vindindustri vil positivt omdømme bli usant eller redusert pga dispensasjonssøknader fra Debio-regelverket.

10)Utlbørlig visuell forurensing og skjemming av randsoner, influensområder eller buffersoner til verna natur- og kulturlandskap

Området «nordre Hedmark» er et geografisk sammenhengende stort område med mange likhetstrekk: Både fjella i Tynset, Tolga, Øversjødalen, Os, Sømådalen, Engerdal, Rendalen, Fonnåsfjellet – og utsikt fra Femundsmarka nasjonalpark, Gutulia nasjonalpark, Sølén landskapsvernområde og UNESCO's verdensarvsted Røros Bergstad og Circumferensen.

Vi ønsker utsikt til fjellnatur, snaufjellet uten store industrianlegg

Visuell opplevelse og synsinntrykk gir turopplevelse og er viktig for opplevelse av horisont og helhet av naturformasjoner og landskap. Noen liker å se landskapet med kikkert. Noen opplever visuell forurensing ved å gå ut og inn av lange skyggekast fra vindturbiner når de ønsker å vandres i fredfull urørt natur i snø eller lyng. Nærmiljøet og framtid for bygda er viktig for oss. Industriutbygging reduserer verdien og visuell opplevelse av landskapet.

De nære ting:

Fig 4: Jeg bor innen Circumferensen og har dette som kjøkkenutsikt til Tolga Østfjell. I dag er horisonten uten industri. Vindturbiner vil forringe daglig utsikt, livskvalitet og opplevelse av landskap fra istid, stenalder og Røros kopperverk.

Fig 5: Utsikt fra Håmmålfjell over Tolga Østfjell mellom Elgpiggen (v) og Raudsjøpiggen (h). Når jeg liker å ta med gode venner på fjelltopper innen Circumferensen, slik som Håmmålfjell og Sålåkinna – og ta bilder i nydelig utsikt – vil vindturbiner i området frarøve oss denne opplevelsen og føre til redusert livskvalitet og bruk av området.

11) Visuell buffersone varierer og kan med blotte øyet være opptil 10 mil

Innsyn og siktelinjer varierer sjølsagt fra sted til sted. Men fra verna områder som Sjølen landskapsvernområde – og Elgpiggen og Sålåkinna innenfor Røros Bergstad og Circumferensen – ser vi flate fjellandskap og vidder 10 mil unna i flere retninger. Fra Femundsmarka kan en i visse vinkler se langt inn i området «nordre Hedmark». Om vindturbinene blir 250 meter høye med 100 meter rotorblad over der, så blir de jo synlig fra lang avstand der fjellviddene er flate, åpne og vidstrakte. Dessuten bruker jegere og ornitologer ofte kikkert til å skue utover landskapet. Vindturbiner vil visuelt kvele opplevelsesverdien av landskapet. Det er uheldig å bygge noe industrielt, synlig og stygt nær opptil natur- og kulturminne. Helheten av det visuelle landskapsbilde er veldig viktig for opplevelsen av natur. De flate fjellområdene gjør at det ofte er utsikt i 10 mil omkrets. Vindturbiner er verre enn

vasskraftsdemninger, nettopp fordi vindturbiner er så synlig. Det er nær sammenheng mellom opplevelse, utsikt, identitet - og potensiale for formidling og næringsutvikling. Utbygging av vindindustri i dette området vil fysisk skade natur- og kulturminner. Dessuten vil opplevelsen av helheten av naturlandskap og kulturminner bli forstyrret. Utsikt til vindindustri vil ta oppmerksomhet vekk fra potensialet for forståelse og formidling av natur- og kulturhistorie.

12)Lyd-forurensing: Fred, ro, stillhet, enkelt friluftsliv, naturnær småskala hyttebygging uten motordur og infralyd

Kunnskapshull:

Det mangler kartlegging av friluftsliv på nasjonalt nivå og enkelte kommuner har ikke gjort dette på kommunalt nivå. Men Engerdal og Rendalen har gjort det. Friluftsliv gjelder for lokalbefolkning, hyttefolk og fotturister.

Støy vil forurense nærmeste naboer og turgåere med masse ulyd, motordur og lavfrekvent infralyd. Ved å la industri ødelegge både identitet og næringsgrunnlag – reduseres bolyst, etableringslyst og investeringslyst i lokale arbeidsplasser. Vindindustri vil drepe muligheten for småskala hyttebygging og naturbasert reiseliv.

Friluftsliv og rekreasjon i urørt natur er viktig for folkehelse – støy er negativt for folkehelse.

Turister kommer ikke til vårt område for å se vindindustri.

Fottur og skitur utenfor stier og løyper er fantastisk.

Vi skal ikke straffes med vindturbiner fordi vi har bevart urørt natur og utsatt hyttebygging

13)Fysisk: Fri ferdsel og folkehelse uten iskasting og lynnedslag ved vindindustri

Friluftsliv og folkehelse henger sammen med natur, kulturminner - og fri ferdsel, opplevelser, utsikt og formidling.

Friluftsliv er særdeles viktig for nordmenn, og vi mister verdifulle turområder som benyttes til rekreasjon, turgåing, skigåing kjøring med hundespann.

Iskasting:

Vinterstid, noen steder opptil seks, syv måneder, kommer det livsfarlig iskast fra vindturbinene, som kan drepe dyr og mennesker. Om vinteren er det sikkerhetssone rundt vindturbinene på grunn av fare for iskast. I NVEs rapport er den anslått til 200 meter, men det er opp til konsesjonshaver å vurdere sikkerheten. I Raskiftet er sikkerhetssonen rundt hver turbin satt til 450 meter fordi faren for iskast er stor, slik den også vil være i vårt område. I et område med vindturbiner er det dermed ikke anledning til å bevege seg fritt i vinterhalvåret.

Lyn:

-Hva er realistisk lynavleder-system på en vindturbin plassert 900-1200 moh, som rager 250 høyt og der rotorblad spiss kanskje er 100 m over der igjen. 1550 moh oppi skyene?

-Hvor lang sikkerhetsavstand er forsvarlig for fri ferdsel fra turbin og jordkabel på 1200 moh?

-Er grunnen til at det er lite vindturbiner i Alpene at lyn, iskasting og vindkast er for risikabelt? Eller er det kun at industri i nasjonalpark er forbudt?

14)Bevar Villrein og Rendalsren som må ses i sammenheng i hele området

Området har vært tilholdsted for reinsdyr siden siste istid. Det betyr mye for folks historie og identitet.

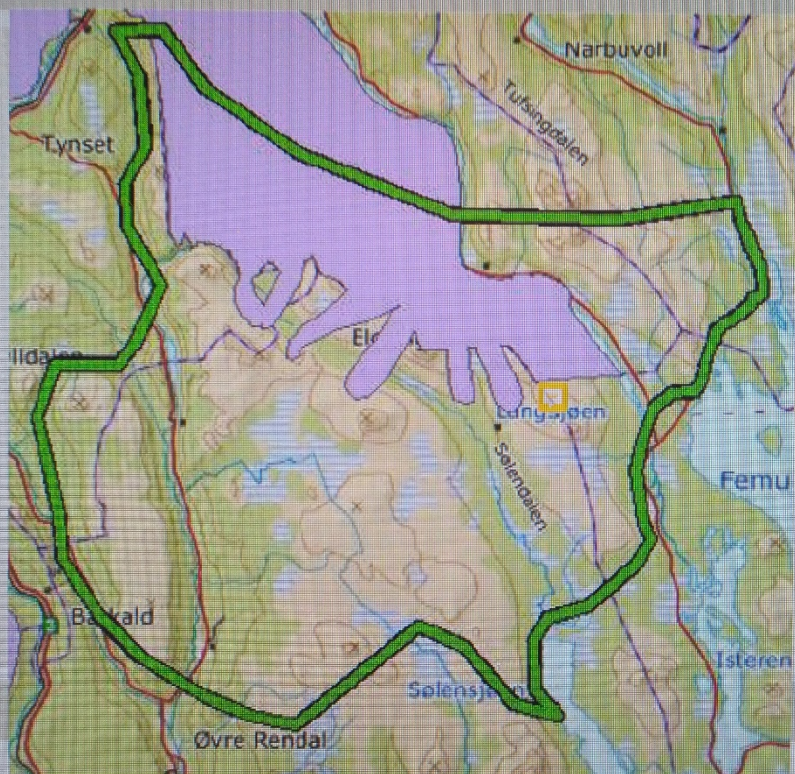
Både turbiner, motordur, infralyd, veier, overføringskraftledninger, vedlikeholdsarbeid vil skremme vekk reinsdyr kanskje på 5 km avstand. Det blir umulig å få reinsdyr til å holde seg i området og trekke mellom vår-, sommer- og vinterbete. Det betyr slutt på reinsdyr i dette fjellområdet. (Se NINA-rapport 1305, 2017: Vindkraft og reinsdyr. En kunnskapssyntese. Olav Strand et. al. <https://brage.nina.no/nina-xmlui/handle/11250/2446889?locale-attribute=en>)

Jakt, friluftsliv, opplevelse, matauk og inntektsmulighet reduseres. Det gir økonomisk tap, og tap i opplevelse og attraksjon, flytt hit og bolyst -tap. Høsting i form av reinsdyrjakt er lang historie i fjellet fra steinalder og inn i framtida, som kan bli brutt.

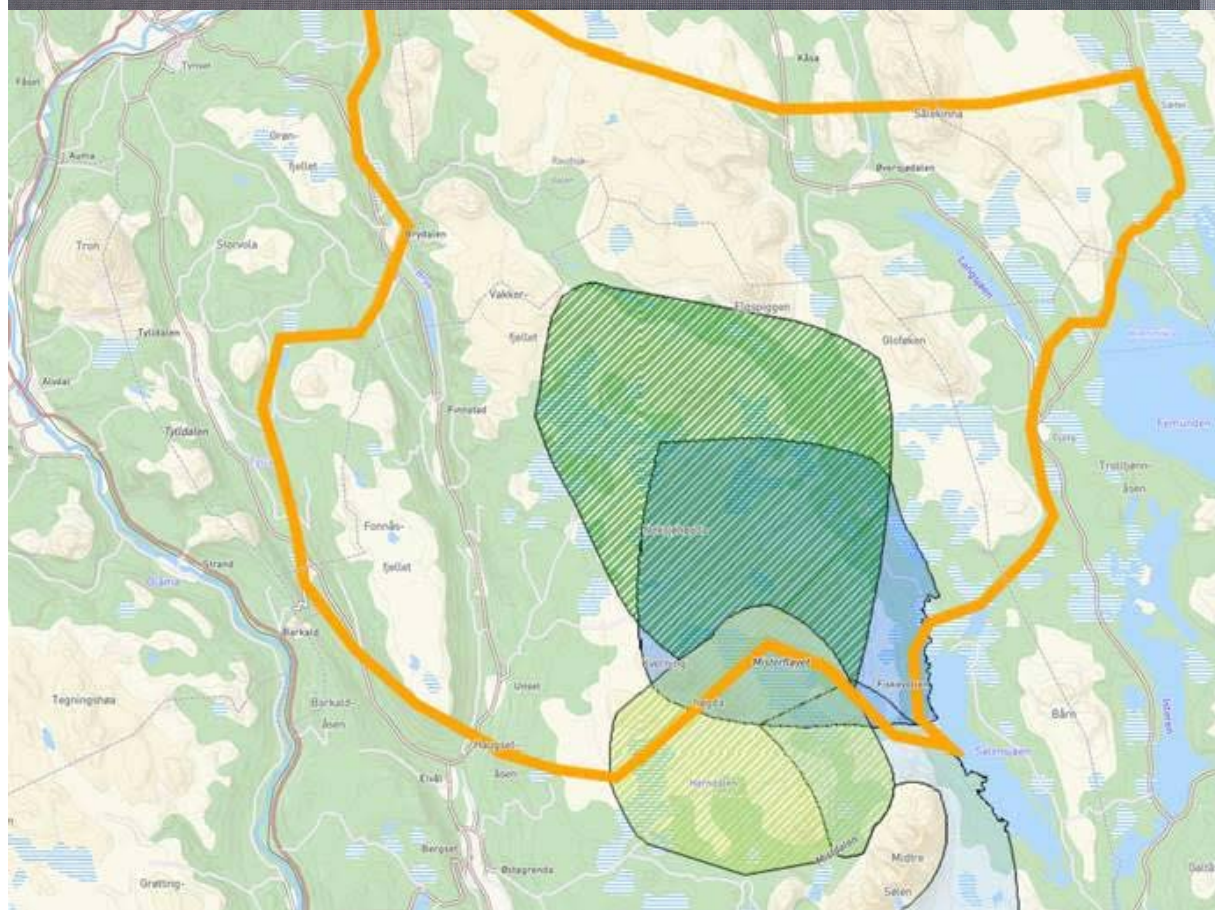
Kulturlandskapet med fangstanlegg for rein og elg er tett sammenvevd med naturlandskapet. Det er formasjoner av fjell, daler, vatn som styrte og styrer hvor storviltet trekker. Fangstanleggene er bygd så de logisk nok blokkerer trekkruiter der viltet unngår sjøer og fjell. Å stå på fjelltopper og se sammenhengen mellom landskapsformasjonene, vegetasjonsbete, trekkruiter, fangstanlegg og gunstige jaktposter ved ulike vindretninger – oppleves pedagogisk og letter forståelsen for historie og sammenheng mellom natur og mennesker.

(Kart neste side: Fig 6: Tolga Østfjell (Villrein). Fig 7: Rendalsren:)

VILLREIN – TOLGA ØSTFJELL

16

Kart forrige side:

Fig 6: Tolga Østfjell: Villrein.

Fig 7: Rendalsren: Vårbeite i grønn skravur, vinterbeite i blå skravur.

Konklusjon:

Reinsdyr beiter i hele området «Nordre Hedmark» fra nord til sør – og beiter i storparten og midterste del av området langs øst-vest-aksen.

De svært viktige og sårbare kalvingsområdene vil bli svært hardt rammet og deres funksjon for ren vil opphøre.

Miljødirektoratet ønsket ta ut området med villrein – og hele området «Nordre Hedmark» og et mye større område enn det - fra nasjonal ramme.

15) Prioritert utmarksbeite for husdyr – rovdyr – og vindindustri øker konfliktnivået

Kunnskapshull:

Utmarksbeite og fjellandbruk er framtidsetta bærekraftig matproduksjon.

NVE har brukt nasjonale kartgrunnlag for å sammenlikne og finne mest egnete områder. Men det fins ingen nasjonale beitekart.

Imidlertid fins det lokale nye beitekart fra Tolga, Tynset, Engerdal og Rendalen som viser beitepotensialet. Beiteressurser er undervurdert, vi har nye og gode vegetasjonskart og beitekart for vårt fjellområde. Kommunene har brukt mange penger på å lage beitekartene og beitestrategier som del av et framtidsetta bærekraftig fjellandbruk.

Beiteområder kan være Landbruks-, natur-, friluftsområder (LNF) i plan og bygningsloven.

Arealforvaltningen styres gjennom plan- og bygningsloven med kommunene som planmyndighet.

LNF-områder vil vanligvis ikke være tillatt for hytter, boliger, industri og veier. Men Energiloven krever mindre miljøhensyn. Eller NVE ser ut til å overse miljøhensyn i LNF-områder.

Beiteområder i utmark uten industriinngrep er viktig for å produsere mer mat på lokale fornybare biologisk mangfold beiteressurser.

Ved klimaendring og ekstremtørke er det et stort fortrinn å ha gode arealer for økologisk godkjente beite uten vindindustri og motorveistandard. Dessuten er det fare for vindbåren forurensing fra smøre- og hydraulikkolje og eventuell avising med glycol - og motorstøy og infralyd.

Det er et høyt konfliktnivå mellom beiterdyr, beiterett – og rovdyr allerede. Å presse vindindustri inn i dette området vil øke konfliktnivået. Det er eksempel på ulike nasjonale planer som står i motsetning til hverandre. Resultatet er å redusere rettighetene til lokalbefolkning – i neste omgang utarme, legge ned lokalsamfunn og sentralisere.

16) Senskader: Dobbelt industriutbygging: først vindindustri – og deretter monsternett til overføringsnett

Det er for lite nettkapasitet i overføringsnettet ut av regionen.

For at det skal lønne seg å oppgradere nett-overførings-kapasiteten betyr det massiv utbygging og lite fleksibilitet i valg av areal. Resultatet blir to store utbygginger - først vindindustri og deretter overføringsnett.

Det er underkommunisert hva som er konsekvenser ved opprusting av overføringsnettet ut av regionen. Det blir en ny utbyggingssøknad som ingen har sett nå. Det blir veldig vanskelig å si nei til den, for strømmen skal jo vekk – til overføringsnettet, sentralnettet og eksportkablene.

17)Senskader: Gjenvinning etter 10-15 år – når driftsselskapene går konkurs

Om 15 år kan eksisterende vindindustri være gammeldags, trenger repareres eller avvikles. Dagens betingelser kan være at det blir satt av bare 10 prosent av kostnadene til gjenvinning.

Erfaring viser at det er store sjanser for at driftsselskaper går konkurs og mangler penger til opprydding, gjenvinning, resirkulering og «tilbakestilling». Det er kommunene som i praksis blir sittende igjen med ansvaret for opprydding og «tilbakestilling».

Det internasjonale naturpanelet (IPBES) viser at vindindustri i villmark vil føre til tap av naturverdier som ikke kan «tilbakestilles» i biologisk og økosystemisk forstand. Begrepet «tilbakestilles» brukt om uberørt natur er et ubiologisk og mekanisk begrep om at landskapsform skal se mest mulig likt ut og forurensing fjernes og resirkuleres. Det biologiske mangfoldet i økosystemet er gått tapt. Myr som er drenert og masseutskiftet er gått tapt i biologisk forstand. Rasert for evig tid.

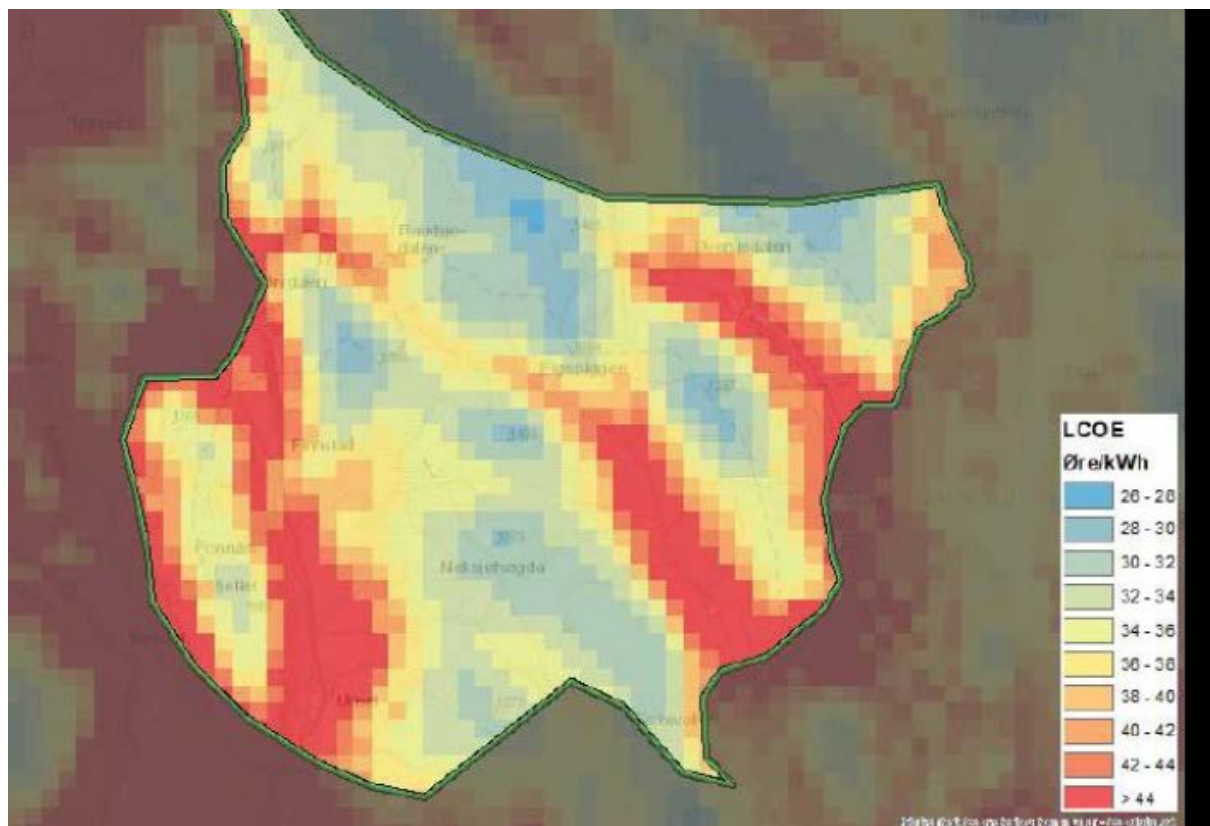
Komposittmaterialene i vindturbiner lar seg vanskelig gjenvinne.

18)NVE's kart viser gjennomsnittlig vindstyrke – i stedet for egnethet for vindindustri

Kunnskapshull:

Når det blåser mer enn omkring 14 meter/sekund eller er ujamne vindkast – må vindturbinene stanses. At det blåser mye er et uegnet kriterie for å si om et område er egnet for vindkraft. EU's kart over egnethet for vindkraft, viser at Nordre Hedmark har lav egnethet. Betyr det at NVE overvurderer egnethet for vindkraft?

Fig 8: NVE's kart viser blå områder har lavest kostnader i øre per kWh:

Ladnings-timer: Geografisk fordeling av antall timer vindturbiner kan lade per år:

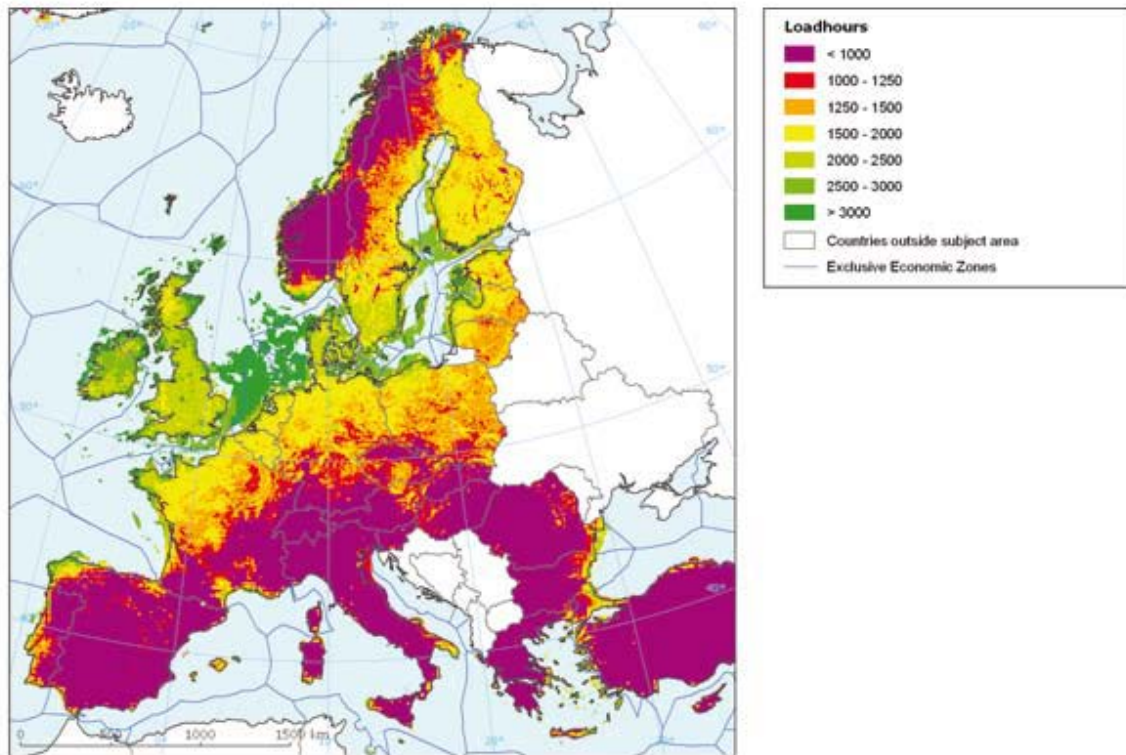
Fiolett lader under 1000 timer per år. Grønt lader mer enn 3000 timer per år.

(Det er vanskelige tekniske definisjoner av begrep som ladningstid, brukstid, fulltid, men jeg tror jeg har forstått ladnings-timer rett.)

NVE hevder området Nordre Hedmark har veldig gode produksjonsforhold for vindkraft.

Hvordan kan NVE hevde det?

EU's kart viser derimot at området Nordre Hedmark er blant de områdene både i Europa og i Norge som har lavest ladnings-timer for vindturbiner per år!

Map 3.2. Distribution of full load hours in Europe

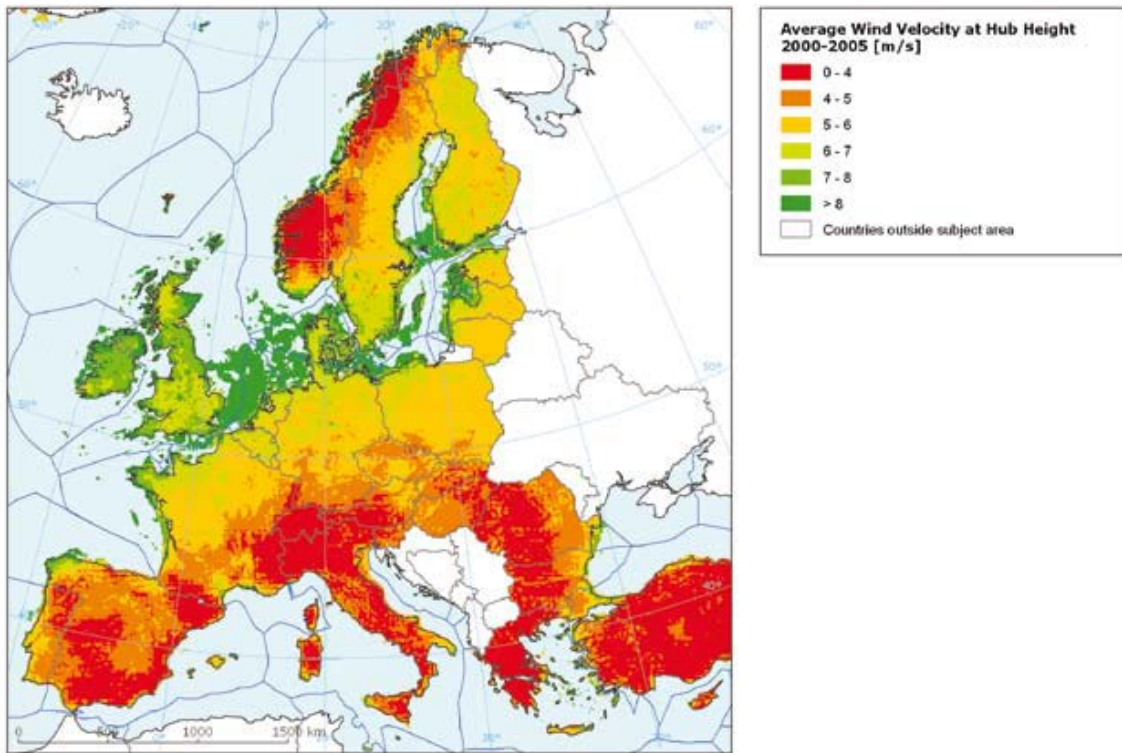
(80 m hub height onshore, 120 m hub height offshore)

European Environment Agency: EEA Technical report No 6/2009:

Europe's onshore and offshore wind energy potential.

Gjennomsnittlig vindhastighet (m/s):

Rødt har lavest vindhastighet. Grønt har størst vindhastighet.

Map 2.2. ECMFW wind field data after correction for orography and local roughness (80 m onshore, 120 m offshore)

European Environment Agency: EEA Technical report No 6/2009:

Europe's onshore and offshore wind energy potential.

Andre mangler:

NVE mangler livssyklus CO₂-fotavtrykk-regnskap for bygging, drift og gjenvinning av masseutskifting og vindturbiner. Hvor miljøvennlig er det egentlig?

B)Energibehov, årsaker og løsninger

19)Norge trenger en bærekraftig energipolitikk

- 1: En hovedoppgave for bærekraftig energipolitikk er å redusere energiforbruket:
- 2: ENOVA, enøk og energisparing i bygg.
- 3: Spareprogrammer: Topris er et effektivt styringsverktøy: Hver husstand får en basisstrøm til produksjonskostnad – og betaler klima overpris ut over det til hytter, bolig 2 osv. Det unngår å ramme de med lite penger.
- 4: En stor holdningskampanje for å redusere energiforbruk og CO2-utslipp i industri, produksjon og privat. På grunn av belastning på klima og miljø må totalforbruket av energi reduseres.
- 5: Oppgradering av eksisterende vannkraft og ledningsnett.
- 6: Mer lokal økonomi gjør det lettere å se reelle behov og konsekvenser av tiltak.
- 7: Alternative grønne energiformer: Solpanel på tak og vegger sparer store arealer urørt natur, bølgekraft, geotermisk jordvarme, hydrogen som energibærer for tog.

20)Oppgradering av eksisterende vannkraft og energisparing i bygg vil gi mye energi

Norge har ingen behov, men hvis behov: Oppgradering av eksisterende vannkraft vil gi mye energi - med minimale naturinngrep. 20% økt energiproduksjon fra dagens 140 TW vannkraft er 28 TW økning. 30% økning betyr 42 TW mer. ENOVA, enøk og energisparing i bygg kan kanskje spare 30 % av dagens energiforbruk.

21)Norge har nok energi – behovet er i utlandet

Hvis jeg har forstått det rett, sier både Statnett og Statkraft at Norge har nok energi. Forbruket i Nord Østerdalen er 300 GWh, og regionen eksporterer energi allerede. Energipolitikken er splittet opp og fremmedgjort for folk flest. EU's energimarked, EU's 3. og 4. energipakke, ACER, RME, ESA-domstol, nordisk kraftmarked (NorPool), eksportkabler, internasjonale avtaler og regelverk står i veien for en norsk energipolitikk. Norges tysklands-strategi lover raust å forsyne Tyskland med ren grønn fornybar energi. Nå kommer energipakke 4. Tas den inn i norsk lov forplikter Norge seg etter elektrisitetsdirektivet art. 3 å ikke legge hindringer i veien for investeringer i variabel og fleksibel energiproduksjon eller nye utenlandskabler. I artikkel 8 lager EU detaljerte regler for konsesjonsbehandling av nye vind- eller vannkraftverk. Her må Norge bidra til EUs mål om 32 % fornybar energi innen 2030 – uavhengig av at Norge har nær 100 % fornybar energi fra vasskraft. Utenlandskablene skal sikre at strømpris/nettleie blir så høy at vindkraft lønner seg. Her lager EU et nettverk av regler som skal sikre at Norge følger EUs nettutviklingsplan. EU's energipakker har også et nettverk av regler som skal sikre at Norge følger EU's nettutviklingsplan for kabelforbindelser. Hvis Statnett endrer planer om nettutbygging, kan EU gripe inn og tvinge Statnett. Det skjer ved at EU får rett til å opprette et eget kontor i Norge som skal passe på at Statnett bygger ut nettkapasiteten etter budsjetter som EU har godkjent. Oktober 2019 kommer konsesjonsbehandlinga av NorthConnect til Skottland. Den kabelen vil alene drenere bort alt overskudd av kraft i Norge og knytte Norge til en strømpris langt over gjennomsnittet i Norge. Bygges NorthConnect legges det økonomiske grunnlaget for videre vindkraftutbygging i Norge. Det er en driver bak eksport og vindindustri. Når de kostbare kablene er bygd – vil de suge Norge til å produsere mer kraft som landet ikke har behov for. Uten flere utenlandskabler vil videre vindkraftutbygging være ulønnsom når subsidiene faller bort i 2021. Norge har nok energi – behovet er i utlandet.

Å ødelegge store sammenhengende områder norsk urørt natur for eksport under dekke av klimatiltak er en lite bærekraftig strategi. En dårlig ide. Hos vanlige folk skaper oppsplitting av en helhetlig energipolitikk mistillit og forakt for politikere, byråkrater, utredere og konsulenter. Hvorfor har vi egentlig demokrati? Markedet fortrenger politisk vilje til å nå mål.

22) Norsk vindindustri som «Europas grønne batteri» er en markedsføringsbløff

«Det grønne skiftet» er nødvendig og viktig. Men noen prosjekter kan være falsk grønne, milliardprofitt forkledd i grønn frakk. Menneskene som bestemmer må bli flinkere til å forstå forskjellen på skitt og kanel. Bærekraftig utvikling trenger kvalitet og unngå lurei. Grønne sertifikater bidrar ikke automatisk til å redusere CO2-utslipp i land som importerer energien. Norsk vindindustri som «Europas grønne batteri» er en markedsføringsbløff som forvirrer folk om hva et skifte til fornybart samfunn dreier seg om. Utenlandsk industri får kjøpe opprinnelsesgaranti, bedre omdømme og ren samvittighet – mens norske forbrukere eksporterer stabil vannkraft - og bruker egen ustabil vindkraft når det er overskudd, og importerer stabil kull- og atomkraft. Å redusere CO2-kvotene er dessverre ikke koplet til grønne sertifikater. Dermed er det ingen automatisk sammenheng mellom at vindindustri reduserer kull, olje, gass i Tyskland og dermed totalt CO2-utslipp.

23) Stortinget må ta ansvar for å lage en ny helhetlig nasjonal bærekraftig klima-, miljø-, energipolitikk, inkl. energiloven og energibeskatning

Norge mangler – og trenger en bærekraftig energipolitikk. Energiloven 1991 resulterte i at Stortinget demonterte energipolitikken og satte demokrati på sidelinjen og overlot styring til markedet. I stedet for pulverisering, usynliggjøring og fremmedgjøring av behov, mål og middel - trengs det bevisst demokratisk styring fra folkevalgte av energipolitikken for å oppnå uttalte mål. En politikk må starte med et behov. Definere hva som er bærekraftig produksjon og forbruk i Norge. Norge trenger ikke naturødeleggende vindindustri! Norge trenger energisparing, oppgradere vannkraftanlegg, holdningskampanje for redusert energibruk. Jeg er enig med OED når de ønsker å legge om fra fossil til fornybar energi. Men hvem sin energi – til å dekke hvilket behov? Er det et økologisk, sosialt, økonomisk bærekraftig behov? Det må foretas behovsprøving før rasering av inngrepsfri natur.

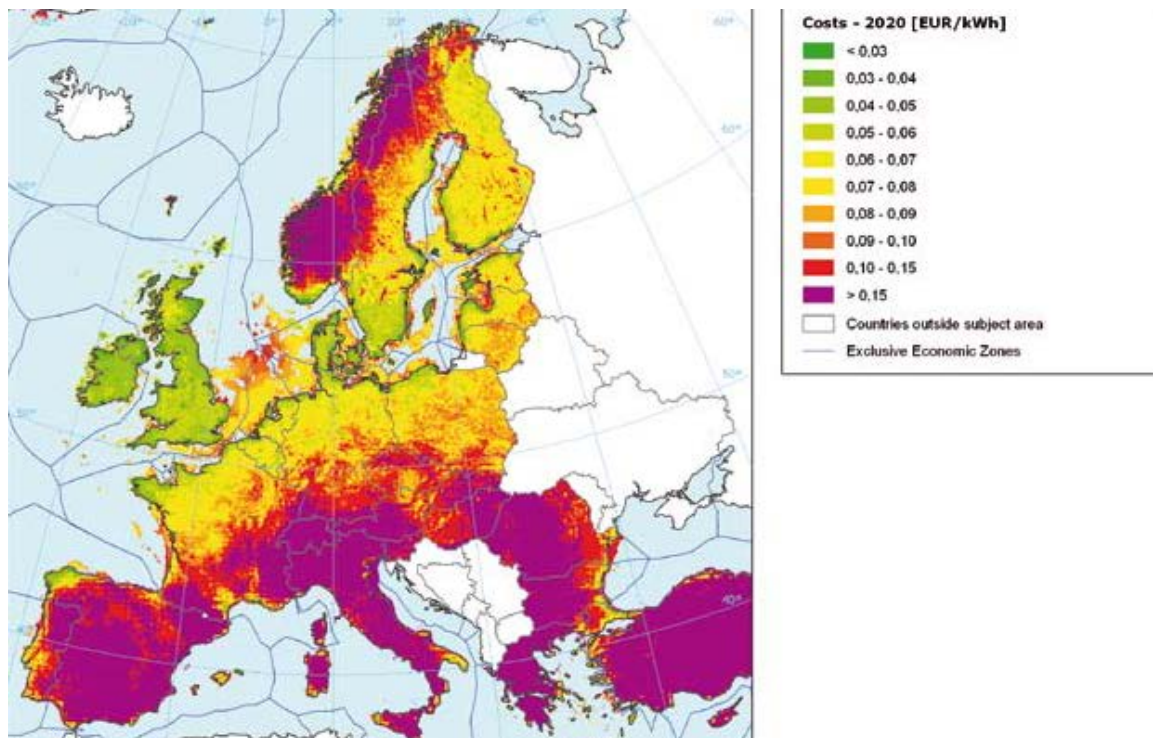
24) Det er forskjellsbehandlende subsidier som gjør vindindustri i urørt natur lønnsomt akkurat nå

Subsidiere industrialisering av urørt naturmangfold er et feilgrep. Subsidiering med el-sertifikat gjelder for nye anlegg som kommer i gang før 31.12.2020. Foreløpig. Gjennom grønne energisertifikater har norske strømforbrukere forpliktet seg til å subsidiere fornybar energi med 31 milliarder kroner i løpet av noen ti-år. Utbyggerne er fritatt 40 prosent naturskatt som vannkraft betaler, får betalt subsidier, avskrivning på 5 år, mens vannkraft må avskrive over 67 år, kan få garanti fra GIEK, det statlige eksportgaranti-instituttet - og grønne sertifikater for å ødelegge norsk natur. Med GIEK kan de inngå langsiktige, og ofte rimelige kontrakter med store kunder i utlandet, slik at de kan vise til sikkert salg. Da kan de få rimelige lån i bankene. Regningen betales av strømkundene i form av høyere kraftpriser og nettleie. Urørt natur og framtidige generasjoner er verdsatt til gratis i regnestykket.

Det trengs reform av energibeskatning, så vindkraft betaler tilsvarende naturskatt som vasskraft. Siden oppgradering av eksisterende vasskraft ødelegger mindre urørt natur enn vindkraft, bør det gjøres mer lønnsomt for investor enn vindkraft. I dag er det vindkraft som lønner seg.

Etableringskostnader for vindenergi i Europa 2020 viser at Norge er blant de mest kostbare steder å etablere vindindustri i Europa. Oversikten er lagd i 2009.

I 2019 er det subsidier som gjør det er lønnsomt å etablere vindindustri i Norge.

Map 6.3. Generation costs for wind energy in Europe 2020.

European Environment Agency: EEA Technical report No 6/2009:

Europe's onshore and offshore wind energy potential.

25) Bedriftsøkonomisk lønnsomt – samfunnsøkonomisk ulønnsomt

Subsidiene gjør at det er blitt bedriftsøkonomisk lønnsomt. Forventninger om en skyhøy overpris på strømmen til norske strømkunder (når de nye eksportkablene er i drift) gjør det også bedriftsøkonomisk lønnsomt.

Samfunnsøkonomisk er i dag samfunnskostnadene for natur, miljø og kulturhistorie satt til null. Det er store negative konsekvenser som er unnlatt å ta med, som er eksternt i regnestykket.

Utbygger bør betale for disse negative samfunns- og natur-kostnadene, og beskattes med naturskatt. Da vil det bli mindre lønnsomt samfunnsøkonomisk og bedriftsøkonomisk.

Det bør innføres like gunstige subsidier, finansieringsordninger og avskrivningsregler til all fornybar energi, spesielt oppgradering av eksisterende vannkraft - og til solcelle, bølgekraft – som til vindkraft.

26) Fra eksportkabler kan norske forbrukere risikere å importere Europas høyeste strømpris og nettleie

Storbritannia har 30 øre høyere strømpris per kW enn Norge. Eksportkabler betyr å importere europeisk strømpris til norske forbrukere.

Vannkrafta vil ikke lenger være noe alternativ for norske husstander. Den skal selges der prisen er høyest, og er derfor dømt til å «flyte fritt» til EU i samsvar med EØS-avtalen.

Nettleien vil bli høyere: For hvem skal betale utbygging av overføringsnett, sentralnett og eksportkabler som koster mange milliarder? Tyskland, Sveits, Danmark, England skal ha billig strøm – mens norske forbrukere skal betale utbygging av kablene gjennom økt nettleie. Nettleie vil øke, siden den skal dekke kostnadene til lokalnett, regionalnett, Statnett - og eksportkabler, som norske privatforbrukere ikke har behov for.

27) Ødelegge urørt natur for å redde klima er en ubalansert tolking av FN's 17 bærekraftsmål

Hvordan balansere klima og natur? Jeg ønsker fornybar energi – OG urørt natur. Men vindindustri ødelegger natur i det foreslåtte området Nordre Hedmark. Her er 58 % av arealet «Inngrepsfrie naturområder i Norge» (INON) som vil gå tapt. Her har også kommunene og grunneierne gjennom mange generasjoner, vernet om området for å beholde det så urørt som mulig av mange årsaker – jakt, fiske, opplevelser, villrein, rendalsren etc.

FN's 17 bærekraftsmål er underskrevet av 193 land. FN har 17 bærekraftsmål for økologisk, økonomisk og sosial bærekraft. Biologisk mangfold er ett, klima et annet.

Bærekraftsmålene er både - å legge om til fornybar energi (mål 13 og 7) - og verne om biologisk mangfold og naturarealer (mål 15) – og med gode institusjoner (mål 16).

Noe av poenget med bærekraftsmålene er å se helhet, sammenheng, finne balanser og kombinasjoner. FN's bærekraftsmål må løses ved å skape tillit og samarbeid uten å settes opp mot hverandre. Poenget er ikke å gjøre et tiltak som skader de andre bærekraftsmålene.

Vi må ha to tanker i hodet på en gang: natur og klima – og unngå å sette dem opp mot hverandre.

Å ødelegge naturen er en usedvanlig dårlig måte å redde klimaet på. Dårlig ide.

Paradoksalt nok forsøker vi å løse et problem ved å lage et enda større problem.

Tap av biologisk mangfold og endret arealbruk er større trussel enn klimaendring

Fra Stockholm Resilience Center og Bedriftsøkonomisk Institutt (BI) har Johan Rockström, Jørgen Randers og Per Espen Stoknes lagd en rapport om planetens tålegrenser.

https://www.bi.edu/globalassets/forskning/centre-for-green-growth/conferences/report_achieving-the-sustainable-development-goals_low_5.pdf

Den rangerer miljøtruslene: Høy risiko: Nitrogen- og fosfor-kretsløpene, og tap av genetisk mangfold. Økende risiko: Endret arealbruk og på 5. te plass kommer klimaendring.

Gode institusjoner og tillit

Jeg forstår det slik at for å nå bærekraftsmålene, er det kjempeviktig å skape gode institusjoner (mål 16). Det betyr demokratiske prosesser med inkludering og dialog, som skaper trygghet og tillit til felles tiltak for å nå bærekraftsmålene.

C) Hva bør gjøres?

28) Tverrpolitisk enighet i alle 5 kommunene rundt området «Nordre Hedmark»

Alle de 5 kommunene vil uttale seg mot vindindustri i området «Nordre Hedmark» og be om at hele området trekkes ut av nasjonal ramme for vindkraft.

Kommunestyret i Engerdal sluttet seg enstemmig til rådmannen og formannskapets innstilling (12.6.2019):

- «1. Med bakgrunn i de negative konsekvensene for landskapet, kulturmiljø, lokalt næringsliv, fastboende og hytteeiere, naturmangfoldet, beitenæringen, friluftslivet, turismen og reiselivet mener Engerdal kommune at utpekt område nr. 56; Nordre Hedmark i NVE sitt forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land skal trekkes ut.
2. Engerdal kommune mener at NVE sitt forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land ikke bør vedtas.
3. Saksutredningen sendes ved som del av Engerdal kommunes høringsuttalelse.»

29) Lokalsamfunn bør ha vetorett i vindkraftsaker er en rimelig tolking av Europeisk Landskapskonvensjon

Europarådets: Europeisk Landskapskonvensjon (Kommunal og moderniseringsdepartementet)
Ratifisert av 38 land, inkludert Norge:

<https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan--og-bygningsloven/plan/internasjonalt-plansamarbeid/landskapskonvensjonen/id410080/?fbclid=IwAR3-b3nCnrXTP0FXZOzsOXD7WvWd3LAzl8zGyFBa84k5Q5JPspieCndn95c>

(<https://www.coe.int/en/web/landscape>)

Artikkel 5 – Generelle tiltak

Hver part forplikter seg til:

- a. å erkjenne i egen lovgivning at landskapet er et vesentlig element i folks omgivelser, et uttrykk for mangfoldet i deres felles kultur- og naturarv samt et fundament for deres identitet,
- b. å fastlegge og iverksette en landskapspolitikk som tar sikte på vern, forvaltning og planlegging av landskap ved å innføre særlige tiltak omhandlet i artikkel 6,
- c. å etablere prosedyrer som gir mulighet for medvirkning fra publikum, lokale og regionale myndigheter og andre med interesse for utforming og gjennomføring av landskapspolitikk omhandlet under bokstav b ovenfor,
- d. å integrere landskap i sin distrikts- og byplanleggingspolitikk og i sin politikk innen kultur, miljøvern, landbruk, økonomi og på det sosiale område, samt på andre områder som kan ha direkte eller indirekte innvirkning på landskap.

Artikkel 6 – Særlige tiltak

A. Bevisstgjøring

Hver part forplikter seg til å øke bevisstheten i det sivile samfunn, private organisasjoner og hos offentlige myndigheter om landskapets verdi, dens rolle og forandringer i landskapet.

B. Opplæring og utdanning

Hver part forplikter seg til å fremme:

- a. opplæring av spesialister i faglig vurdering og fysisk forvaltning av landskap,

- b. tverrfaglige opplæringsprogrammer i landskapspolitikk, vern, forvaltning og planlegging for fagpersoner i den private og offentlige sektor samt for berørte organisasjoner,
- c. undervisningsopplegg i skoler og universiteter som innen de aktuelle fagområder tar opp landskapets verdi, og spørsmål som reises i forbindelse med vern, forvaltning og planlegging.

C. Kartlegging og vurdering

1. Hver part forplikter seg til, med aktiv medvirkning fra interesserte parter, som fastsatt i artikkel 5 c, og med henblikk på å bedre kunnskapene om sine landskap,
 - a. i å kartlegge sine egne landskap over hele sitt territorium,
 - ii å analysere landskapenes karakter og hvilke krefter og trusler som fører til at de endrer seg,
 - iii å merke seg endringene,
 - b. å foreta en vurdering av landskap som er blitt kartlagt på denne måten, der det tas hensyn til den særlige verdi interesserte parter og den berørte befolkningen tillegger dem.

Det er skremmende mistillit å lese at Midgard (30% Trønderenergi / 70% Stadtkraftwärk München) uttaler at «vi bygger uansett om Frøya kommune sier nei – det bare vil ta litt lengre tid.»

D)Oppsummering:

- * Ta hele Nordre Hedmark området ut av nasjonal ramme!
- * Vekk med vindindustri fra våre fjell, uavhengig av om det blir nasjonal ramme eller ikke!
- * Nasjonal ramme for vindkraft må legges fram for Stortinget:
- * Stortinget må lage en ny helhetlig nasjonal bærekraftig energipolitikk, inkl. energiloven og energibeskatning.